Tuvai nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **tuvai nyelv** (más néven *tuvin*; tuvaiul тыва дыл *tyva dyl*) az altaji nyelvcsalád, azon belül a török nyelvek csoportjába sorolható természetes nyelv. Beszélőinek száma összesen mintegy 264 400 főre tehető, jelentős hányaduk – 235 000 fő – az oroszországi Tuva területén él. Ezen kívül körülbelül 27 000 ember beszéli Kínában és további 2400 Mongólia egyes részein, közöttük azonban nincs anyanyelvi beszélő. A tuvai nyelven beszélők száma növekedést mutat. A nyelv leírásához a cirill írásrendszert használják.[1][2]

A tuvai nyelvet rendszerint négy nagyobb elkülöníthető dialektusra szokták felosztani: nyugati, középső, északkeleti és délkeleti. Legfőképpen a középső dialektuson alapul a nyelv írott változata.

A latin alapú ábécét 1930-ban Mongus Lopszang-Csinmit (Mongush Lopsang-Chinmit; Lubsan Zhigmed), tuvai buddhista szerzetes dolgozta ki. Az írásrendszer használatával néhány könyvet, folyóiratot, valamint felnőttek írás-olvasás oktatására szánt ábécéskönyvet jelentettek meg. A szerzetest tizenegy évvel a bevezetés után a sztálini tisztogatások részeként 1941. december 31-én kivégezték.

1943 szeptemberében a korábbi latin írást felcserélték cirill alapúra, azóta is ez van használatban.[3][4]

Tuvai тыва дыл *tyva dyl*	
Beszélik	Oroszország Kína Mongólia
Terület	Tuva
Beszélők száma	2009: 264 400[1] fő
Nyelvcsalád	altaji nyelvcsalád török nyelvek szibériai török dél-szibériai szajan türk **tuvai**
Írásrendszer	cirill
Rang	*nincs az első százban*
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Tuva (Oroszország köztársasága)
Nyelvkódok	
ISO 639-2	`tyv (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=tyv)`
ISO 639-3	`tyv (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=tyv)`

A Wikimédia Commons tartalmaz *тыва дыл tyva dyl* témájú médiaállományokat.

Jegyzetek

1. Szerk. Lewis, M. Paul: *Ethnologue: Languages of the World.* (http://www.ethnologue.org/show_language.asp?code=tyv) Tizenhatodik kiadás. Dallas, Texas: SIL International. 2009. ISBN 978-1-55671-216-6 (angol nyelven)
2. Rymer, Russ (2012. július). „Pusztuló nyelvek”. *National Geographic Magyarország*, Budapest **10** (2012/7), 36–63. o, Kiadó: Sanoma Media. ISSN 1589-3669 (https://worldcat.org/issn/1589-3669).

3. Ager, Simon: *Tuvan (Тыва дыл / Tyva dyl)* (http://www.omniglot.com/writing/tuvan.php) (angol nyelven). Omniglot, 2012. (Hozzáférés: 2012. július 20.)
4. Otto Mänchen-Helfen: *Journey to Tuva.* Los Angeles: Ethnographics Press University of Southern California. 1992. 133. o. ISBN 1-878986-04-X (angol nyelven)

További információk

- Péli Péter: *A torokéneklés és a bélyegkülönlegességek hazája: Tuva* (http://www.nyest.hu/hirek/tuva-a-torokenekles-es-a-belyegek-hazaja). Nyelv és Tudomány, 2011. június 4. (Hozzáférés: 2012. július 26.)
-
- A Wikimédia Commons tartalmaz **tuvai nyelv** témájú kategóriát.